

ver het onzinige isrie aan zenuw- sychische onver- et in de macht is en sensafies ten — de ware n — hoogeren am toch alleen mensch en God.

ragenbus-kwestie.

Vragenbus van r dagen het vol- ten moest. Kala Was er toen al 3:4 de orlimg- als tijd kunnen e het doodvonnis

de vraag dach- j een paar jaar minoo, die (uit ou moment uit at theatraal ntt- sling hebben ge- „ Jacobs God

is moord) was g met gegeven. van Gen. vier heid, zooals de had. rvan Adam het ras er inderdaad

de 51 volgende.

is: ik heb aan distus genoeg. denk ik U in dien eerste eenenvijftig an t ons den vol

uitwerking niet van den swieerp hem in

et „Jezusbeeld“.

an ds Elderinga Het begin gaven t „De Stroom“: Jezusbeeld moet an theosofen en alven Jezus te j zien Jezus na- ek uit, dus weer logen en socia

a, der Prophet eosofische lege „ geloofd Jezus d“ of de „ Waar

beweert in zijn zus“ dat hij in irit had gevou- u der menschen t zijn derfende zijn en daar de rvsheid geleerd ichtgeloovigheid plompe bedrie- oppang maakte. ische levensbe- fgande op een

101 jaar vóór at hij als knaap id naar de wys- ingewijd in Per- id en in Egypte. Dan predikt hij ar vervoerenl van zich, omdat r legen hun op- t zich ook de shimo leer aan sigd, maar zijn de 50 jaren aan

Zeden ook een erborg en leven ans niet meer

leren verklare- en dat de laat- standig gridi ness aangaande „ begrijpelijk. Of en geweld aan-

Rudolf Steiner een zeer merk- von Nazareth“ Volgens Blühar jelijk een mis- : had iets heel nders, dat wat n, is aanwezig ordigders noemt Jezus de hoog- tot Ievensdoel zonden komen. voorloopig.

Vooris begint ook de medische wetenschap zich met het probleem van Jezus Christus in te laten. Een Duitische dokter, Wilhelm Wünsch, vurig jvernaar voor geheelonthouding en de natuurgeneeswijze, geeft in 1904 een boekje uit: „Mijn „Christusbeeld“, waar hij Jezus teekent als apostel der natuurgeneeswijze en der geheelonthouding. De tekst in Matth. 27:34: „zij gaven hem met gal vermengde wijn te drinken en toen hij dien proefde, weigerde hij te drinken“, is voor hem een bewijs, dat Jezus een streng geheelonthou- der was.

Ook andere doktoren en professoren in de medi- cijnen bemoeien zich met de Jezusfiguur en komen in tal van geschriften mededeelen, hoe zij Jezus zien, n.l. als zenuwpatiënt, psychopaat, lijder aan hoogmoeds- waanzin, als krankzinnige. Een van hen schrijft: „Jezus is waarschijnlijk reeds van zijn geboorte af een erfelijk belaste geweest, die in zijn jeugd reeds opvallende kintteekenen vertoonde van ontarding, n.l. een buitengewoon sterk ontwikkeld zelfbewustzijn, verbonden met hooge intelligentie en een zeer zwak ontwikkelde familie- en geslachtszin. Door zijn studie van het Oude Testament en de zwoets religieuze sfeer zijner dagen slant dat zelfbewustzijn dan om in den waan, dat hij de Messias, dat hij Gods zoon is.“

Een Fransch professor, Binet-Saunglé, ziet in Jezus duidelijk het type van een telg uit een door alcoholi- sme en tuberculose bedorven familie. Een Deensch dokter acht het waarschijnlijk, dat hij leed aan val- lende ziekte en soms aanvallen had van razertij, zoo- als een amokmaker en dat men de zoognaamde tempelreiniging moet beschouwen als een symptoom van zulk een ziekelijke aanval.

Het is opvallend, met hoe weinig kennis van zaken, hoe absoluut oncritchisch deze boeken geschreven zijn. Strauss, Renan, Fienssen en andere moderne theolo- gen, die „Levens van Jezus“ schreven, hebben zich althans de moeite gegeven om op de hoogte te komen van de tijd, waarin Jezus geleefd heeft en van de geschriften, die zijn leven en prediking beschrijven. Maar bij de hier boven genoemde geschriften vraagt men zich soms af, of de schrijvers — misschien heel knappe medici. — inderdaad de Evangelien ge- lezen hebben en of ze wel wisten, wat eigenlijk godsdiens is.

Opmerkelijk is ook het gebrek aan eerbied in deze boeken, geheel anders dan bij Renan etc. En dat is ook wel te begrijpen. Renan, Strauss e.a. waren allen nog opgevoed in de oude Christusbeschouwing en hebben daarvan den invloed ondergaan. Renan moet eens aan een vriend geschreven hebben: „Mijn leven heeft gestaan onder den invloed van een geloof, dat ik niet meer bezit“. Zoo iets is mogelijk en in ieder geval veel beter dan een geloof te bezitten, waar- van geen invloed op het leven uitgaat, wat zeer veel- vuldig voorkomt. Omdat deze schrijvers onder den invloed van het oude geloof stonden, schrijven zij over Jezus met eerbied. Het latere geslacht echter, dat niet meer onder den invloed van het oude Christusge- loof stond, ziet de Evangelien en ziet ook die Chris- tusfiguur in de Evangelien met andere oogen aan. Vandaar soms zér critische en ongunstige oordeelen over Jezus. Het verst gaat daar misschien een anonym schrijver die in 1896 in Zürich een boek liet verschijnen, getiteld: „Duisternissen: Jezus' leer in 't licht der critiek“.

De geschiedenis in Simons huis met de zondares is voor hem een bewijs van Jezus' ijdelheid. Omdat die vrouw hem zoo eerde, daarom verklaart hij haar zon- den voor vergeven. De gelijkenis van den barmhartigen Samaritaan toont aan, welk een warhoofd die Jezus was. Want hier prijst hij als een loffelijke daad de stoffelijke hulp, die lichamelijke lijden verzacht, terwijl hij elders altijd leert dat het alleen op de ziel aankomt en de zaligheid hiernamaals. De moraal van de gelijkenis van den Verloren Zoon is ook al niet veel zaaks. Dat die losbol voortgetrokken wordt boven de andere, oppassende, plichtgetrouwe zoon — 't is fraai! En in dien trant gaat het voort.

Een Engelschman, Buckle genaamd, begrijpt maar niet, waarom Jezus het bezit van en het streven naar geld en goed afkeurt. Immers naast de liefde tot de wetenschap heeft geen menschelijke eigenschap voor de menscheit zooveel goede en nuttige gevolgen gehad als de liefde tot het geld.

Zoo vinden we in de 19e eeuw onder de literatuur over Jezus gunstige, eerbiedige en ongunstige, smade- lijke oordeelen naast elkaar, evenals we die vinden in de Evangelien zelf, waar de evangelist Lucas trouwens ook al opmerkt, dat Jezus zal zijn een teeken, dat weersproken wordt, opdat uit veler harten de overleg- gingen openbaar worden“ (Luc. II:34, 35).

Die woorden zijn ook in onzen tijd en op die oor- deelen over Jezus toepasselijk, zooals in een vol- gond artikel zal worden aangetoond.

Over den vroeger onbekenden brochureschrijver.

Hier volgt wat de Jaspers, em.-pred., schreef aan de classis Arnhem:

De ondergeteekende, J. L. Jaspers, em. pred. van de Geref. Kerk te Lunteren, gevoelt zich gedrongen in het midden van uw vergadering de volgende ver- klaring af te leggen:

1. dat een Schriftbeschouwing als die, welke in de Asser beslissingen tot uiting kwam, z.i. nood- zakelijke consequenties met zich medebroagt, zoo- als hij er onderscheidene heeft aangewezen in zijn brochure: „Zijn de mannen van Assen zelf aan- anders van het Schriftgezag“;

2. dat zulk een consequente toepassing van het te Assen ingenomen standpunt inzake Schriftbe- schouwing echter z.i. voort ad absurdum, o.a. zonden immers mannen van onverdachte Gereformeerde reputatie veroordeeld moeten worden;

3. dat dit mede bij hem de overtuiging heeft gewekt dat de Asser Synode het recht miste voor de bewering, dat instemming met haar opvatting inzake de bekende bijzonderheden van Genesis 2 en 3 een eisch is van onderwerping aan het Schriftgezag;

4. dat hij er dus ten sterkste op moet aan- dringen, dat door uwe vergadering al het moge-

lijke worde gedaan om inzake de Schriftbeschou- wing in onze Gereformeerde Kerken tot confessio- neele klaarheid en tot een gelijkmatige en recht- vaardige behandeling van daarop betrekking hebbende uitspraken van leden en ambtsdragers dier kerken te geraken.

Is dit hetzelfde als wat de brochure schreef, of is het iets anders?

Over die vraag schreef ik in „De Bazuin“:

De schrijver heeft in dit stuk de redeneeringen en den opzet van zijn brochure verloochend. Daar toch was de doelloopende klacht: die mannen van tot nu toe onverdacht Gereformeerde reputatie zijn volstrekt niet Gereformeerd, en ik, die een nauwe consciëntie heb, zal dat nu eens bewijzen. (Ik herinner aan zinnen als: schrikkelijk, schrikkelijk; het is Schriftaanranding; onze kerken laten het schip maar zinken; ze riepen geen synode saam om de verterfelijke methode van Schriftuitlegging der mannen te keeren; enz.) Thans zegt hij: die mannen van onverdacht Gereformeerde reputatie zouden moeten veroordeeld worden, als men consequent Assen toepaste, maar och, ze zijn zoo goed Gereformeerd, en de fout ligt niet bij hen, maar in een verkerden kijk op dien hesten dr Geelkerken.

En nu moet het mij van het hart, dat ds J. L. Jaspers, noch als anonus, noch als man-met- zijn-naam eerlijk is. Eerlijk is hier bedoeld in objec- tieven zin.

Als hij eerlijk was, dan zou hij harlop zeggen: ik heb mijn brochure herroepen. Ik denk er anders over. Ik neem mijn groote, heel groote woorden terug.

Maar dat zegt hij niet. Ongemerkt neemt hij een heel ander standpunt in, maar doet, alsof hij zichzelf gelijk gebleven is.

Ik heb den kerkeraad van Lunteren noch de clas- sis Arnhem iets aan te raden. Maar ik hoop, dat men niet nalaten zal, te zeggen: uw briefje klopt niet op uw brochure; wees zoo goed, niet te redeneeren in de ruimte, noch over u zelf, noch over een ander, maar met concrete gevallen te komen.

Hier is dus de jongste verrassing. Toen de pers van dr Geelkerken deze anome brochure aanbe- val (na de voorgaande over Confessionalisme e.d.) loen veranderde zij haar gelaat, maar deed, alsof ze zich gelijk bleef.

En nu de jongste verrassing: de man, die haar aan copie en colportagemateriaal geholpen heeft, ver- andert ook al weer zijn gelaat, neemt zijn groote woorden terug met kalm gebaar, en doet alsof er niet die verlooening van zijn brochure geen kou aan de lucht is.

Intellectueelen, laat ge u nog langer voor onnoozelen aanzien?

Ik wijs er nog eens met nadruk op,* dat ik de „eerlijkheid“ hier zuiver objectief bedoel. Ik geloof graag, dat ds Jaspers de dingen zich niet zoo voor oogen stelt als ik ze zie, en dus ook niet in dat be- sel ze doet.

Een antwoord.

In het weekblad „Woord en Geest“ heeft ds S. P. Vermeer iets geschreven, hetwelk aankondigd wordt als een „antwoord“ op mijn brochure. Ik zal het aan de lezers van ons blad getrouw voorleggen, maar vind het beter, nog even te wachten met de beantwoording, die ik evenwel gaarne beloof, zonder iets zakelijks over te zullen slaan, naar ik hoop.

K. S.

BOEKBESPREKING.

Augustinus' „Belijdenissen“, mit het Latijn vertaald en ingeleid door Dr A. Sizoo, W. D. Meinema. — Delft, 1928.

Uitgever Meinema voelt voor de klassieke christe- lijke literatuur.

Naam hij reeds eer het initiatief tot het doen vertalen van Thomas à Kempis' „Navolging“ en Pascals „Gedachten“, thans schenkt hij ons Augustinus' „Belj- domissen“.

De Nederlandsche vertalingen van dit overgankelijk- boek, welke ik ken, zijn zonder uitzondering door Roomschen bezorgd.

Toeh behoort Augustinus niet de Roomsche, maar de gebeele Christelijke Kerk toe.

En voor welke dogmata de Roomsche Kerk zich ook niet zonder reden op Augustinus beroepe, in de kern van zijn leer staat hij ons, Gereformeerden, het naast.

Het is daarom een lotwaardige daad, dat de heer Meinema door deze uitgave heeft getoond, hoe Room- schen niet een uitsluitend recht op Augustinus bezitten. In de keuze van den vertaler was de uitgever bij- zonder gelukkig.

Augustinus' „Belijdenissen“ voor Nederlandsche lezers toegankelijk te maken is niet het werk van ieder, die zijn Latijn behoorlijk verstaat.

Het laat zich slechts gissen met welke moeilijkheden Dr Sizoo als klassiek filoloog te worstelen heeft gehad.

Voor al het zich gelukkig tot taak stelde zoo letterlijk mogelijk te vertalen.

Hoe prachtig is hij echter geslaagd!

Men kan hier of daar in meening met hem ver- schillen, maar men zal moeten toegeven, dat deze vertaling van woord tot woord doordacht is.

Hoezeer wij ook wenschen, dat onze uitgevers vooral met oorspronkelijk werk op de markt komen en hoezeer we het betreuren, dat er zooveel vreemde boeken verschijnen, welke beter onvertaald konden blijven, een vertaling als deze maakt een uitzondering. Zij is ons meer welkom dan het gros van allen origineelen arbeid.

Oawillekeurig moesten wij denken aan Calvyn's In- stitutie.

Over de vertaling, welke wij daarvan bezitten, hoop ik elders in ons blad iets te schrijven.

Ik zou een nieuwe geene woelede achten.

En ik vroeg zoo bij mezelf: zou dit niet iets voor Dr Sizoo en den heer Meinema wezen?

Dan — om tot deze uitgave terug te keeren.

Ik hoop, dat velen haar rustig zullen lezen.

Ik leg den nadruk op: rustig.

Want daarom vraagt dit werk.

Zoo alleen kan het geestelijk genoten worden.

Als gj iedereen dag b.v. gemiddeld een tien blad- zijden op u laat inwerken en dat een anderhalve maand volhoudt, kan ik u beloven, dat gj u innerlijk verrijkt zult voelen.

Gj zult dan het boek niet sluiten met een: wat een man!

Maar met een: hoe groot is God.

Een opmerking over de verzorging.

Een boek als dit moest slechts gebonden te ver- krijgen zijn.

En vooral moest een uitgever geen ingenaaide exem- plaren ter rensaie sturen. Van uitgeverszijde klaagt men er weleens over, dat recensie-exemplaren in tweede hands-boekwinkels terecht komen. Ik kan er gerust over schrijven, omdat ik nog nooit eenig recensie exemplaar van de hand heb gedaan. Maar ik kan het mo toch begrijpen, dat, als men plaats in zijn bockerij te kort komt, men zich van het ingenaaide gesof het eerst ontdoet, wijl dit gewooneijk na eenigen tijl geen steraad meer blijkt te zijn. Ook rooft het opensnijden recensenten, die het druk hebben, veel tijl, waarom de beoordeeling weleens langer uithijft dan den uitgevers lief is.

Toonen onze uitgevers in dese hun eigen belang te begrijpen.

„Mozes en Israël“ door Dr B. Wielenga. Tweede deel. Van Horeb tot Nebo. Uitgevers-Mij. E. J. Bosch Jzn. — Amsterdam, z.j.

Het eerste deel van dit prachtwerk stond op een hoogte, welke moeilijk overtroffen kon worden.

Het zou zeer natuurlijk zijn, wanneer het volgende deel een daling verried.

Maar dat is hier allermint het geval.

Eer valt nog stijging te constateeren.

Dat heeft niet zoo weinig te betoekenen bij iemand, die zoo veel schrijft als Dr Wielenga.

Hij behoort tot de zeldzamen, die niet spoedig ge- vaar loopen zich te verschrijven.

Tot den uitgever zou ik dezelfde opmerking willen richten als boven over de ingenaaide exemplaren.

Aan den schrijver zou ik in overweging willen ge- ven niet zoo telkens van elkaar afwijkende vertalingen te vermelden, indien hij geen bepaalde keus doet en ze in zijn verklaring niet bemut. Dit heeft iets vermoediende. Trouwens, konden in een werk van dit karakter no- ten niet beter achterwege blijven?

„Gedenboek.“ Uitgegeven ter herinnering aan het 40-jarig bestaan van den Nederl- schen Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerden Grondslag 1888—1928. Uitgave van de Vereniging „De Geref- meerde Jongelingsbond“, 1928.

Een verleden van 40 jaren, waarop onze Bond door genade trotsch mag zijn, vastgelegd in een trotsch ge- denboek.

Wie het slechts openstaat voelt de jubileumstemming over zich komen.

Papier en druk juichen mee.

Illustraties in overstelpenden overvloed brengen de grootsche historie in beeld.

De inhoud is voornaam objectief gehouden en biedt een dokumentatie, waarvan de waarde van nationale betekenis is.

Wij kunnen ons het bestondagsche Nederlandsche Calvinisme niet denken zonder „den Bond“. Het „Gedenboek“ is een voortdurende versterking van die gedachte.

HEPP.

KERKNIEUWS.

GEUEFORMEERDE KERKEN.

- Tweestal te: Gouda: D. B. Hagenboek te Vlaardingen en P. van Dijk te Serooskerke (W.). Latjegast: J. H. Beunee te Tweede Edehoermond en G. Staal te Culemborg. Pernis: J. P. C. ten Brink te Westmaas en H. J. Koutwe- hoven Jr. te Leidschedam.
- Beroepen te: Geenga e.a. en Sybrandaburen: W. v. d. Kerk, cand. te Meppel. Gouda: D. B. Hagenboek te Vlaardingen. Heemstede: A. Dondorp te Wagenborgen. Overschild: S. v. Wouwe, cand. te Vlissingen. Spijkensse en Tienhoven (Utrecht): J. Oussoren, cand. te Woerden. Wansverd a. d. Streek: R. Oosterhoff te Hemelum. Zandvoort: N. A. Waanning, cand. te Amsterdam.

Aangenomen naar: Nederhorst den Berg: I. Groenenberg, cand. te Den Haag. Surhuisterveen: D. Broer Jr, cand. te Andijk-Oost. Vlissingen: H. A. Wiersinga, hulppred. te Bussum.

Bedankt voor: Bussum (vac. wijlen A. J. Mulder): H. A. Wiersinga, hulp- pred. aldaar. Doornspijk: M. Elzinga te Grootegast. Sassenheim: J. Wymenga te Charlois (R'dam). Utrecht (vac. J. C. Rullmann): J. de Waard te Rijnburg.

Intrade te: Delft (als 3e Miss. pred. v. Solo (Java): Dr J. H. Baynck. Tekst Gen. 12:1 (10 Jan.). Krimpen a. d. Lek: E. Brunstlar, cand. Tekst Heb. 13:8. Sellingen: J. Dijk, cand. Tekst Joh. 1:7.